

Zhevakina N. V. The Peculiarities of Origin and Course of Conflicts in Social Work

The peculiarities of origin and course of conflicts in social work are examined in the article; the notion “conflict” which undoubtedly isn’t universal is defined. But it determines the specific feature concerning social work: the lack of consent between two and more parties who can be specific persons or groups. The constituents of the origin of conflict in social work are the following: shortage of vital resources, interrelation of tasks, different aims, different pictures of values, different manners of behavior, life experience, education level and bad skills of communication. The sources of conflict were defined, namely it is contradiction in knowledge, abilities, personal qualities; management functions; emotional, psychical and other states; technological, economic and other processes; aims, facilities, methods of activity; motives, necessities, valued orientations; opinions, beliefs, understanding and interpretation of the information; expectations, positions; appraisal and self-appraisal. The periods and stages in the dynamics of conflict were selected. The basic forms of conflict resolution were revealed.

Key words: conflict, constructive conflict, destructive conflict, dynamics of the conflict, forms of conflict.

Стаття надійшла до редакції 01.02.2014 р.

Прийнято до друку 28.02.2014 р.

Рецензент – к. п. н., доц. Песоцька О. П.

УДК 364-7(083.94)

Т. Л. Лях

**РЕФОРМИ З НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ
В УКРАЇНІ**

Наразі в Україні відбувається реформа системи надання соціальних послуг, розробляються механізми соціального замовлення, переосмислюється роль державних соціальних служб та неурядових організацій у здійсненні соціальної роботи у громадах із сім’ями, дітьми та молоддю. Перед сучасним соціальним працівником постають нові соціальні проблеми, які потребують вирішення, розширюється коло об’єктів соціальної роботи, що накладає відбиток і на розширення, а інколи й повну зміну його функціональних обов’язків.

Сфера соціальних послуг в Україні регулюється, перш за все, Законами України „Про соціальну роботу з сім’ями, дітьми та молоддю”, „Про соціальні послуги”, „Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії”, „Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні”, „Про основи

соціальної захищеності інвалідів в Україні”, „Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи”, „Про основи соціального захисту бездомних громадян і безпритульних дітей”, „Про соціальну адаптацію осіб, які відбували покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк”, „Про запобігання захворюванню на синдром набутого імунodefіциту (СНІД) та соціальний захист населення”, „Про Затвердження Загальнодержавної програми забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД на 2009-2013 роки”, „Про Затвердження Загальнодержавної програми забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД на 2014-2018 роки”, „Про реабілітацію інвалідів в Україні”, „Про попередження насильства в сім’ї”, „Про охорону дитинства”, „Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім’ям”. Її базові механізми розкриті у таких підзаконних актах як Порядок взаємодії суб’єктів соціальної роботи із сім’ями, які опинилися у складних життєвих обставинах (2006 р.), Порядок взаємодії центрів соціальних служб для сім’ї, дітей та молоді із закладами охорони здоров’я щодо надання медичної допомоги та соціальних послуг дітям і молоді (2006 р.), Постанова Кабінету Міністрів України № 1417 „Деякі питання діяльності територіальних центрів соціального обслуговування (надання соціальних послуг)” (2009 р.), Загальне положення про центр соціальних служб для сім’ї, дітей та молоді (2013 р.).

У працях вітчизняних учених і дослідників (С. Бандура, К. Батигіної, О. Безпалько, Н. Болотіної, Н. Борецької, Н. Власенка, О. Власюка, І. Гнибіденка, С. Горбунової-Рубан, В. Гошовської, А. Гриненко, К. Дубич, А. Колота, І. Зверєвої, І. Курило, О. Макарової, М. Мокляк, О. Новікової, Ж. Петрочко, О. Піщуліної, Н. Романової, О. Савченко, Ю. Саєнка, Т. Семигіної, Б. Сташківа, Н. Ярош, І. Ярошенко) ґрунтовно вивчаються аспекти соціальних послуг через призму різних галузей науки.

Метою статті є аналіз сучасних тенденцій у організації соціальної роботи із сім’ями, дітьми та молоддю, надання соціальних послуг в Україні.

Система надання соціальних послуг – це важливий елемент соціально-економічного та територіального вирівнювання регіонів і громад [1], а її розвиток є частиною зобов’язань України щодо виконання Європейської соціальної хартії. Стаття № 14 Хартії визначає, що країни, які до неї приєдналися, зобов’язуються: сприяти функціонуванню служб або створювати служби, які, завдяки використанню методів соціальної роботи, сприяли б підвищенню добробуту і розвитку як окремих осіб, так і груп осіб у суспільстві, а також їхній адаптації до соціального середовища; заохочувати окремих осіб та добровільні або інші організації до участі у створенні та функціонуванні таких служб [1].

На виконання міжнародних зобов'язань держави, а також відповідно до визначених у Програмі реформ на 2010-2014 рр. пріоритетів соціального розвитку, в Україні розпочалися системні трансформації національної соціальної політики, зокрема сфери соціального обслуговування населення в частинах: створення ефективної системи надання соціальних послуг, підвищення їх якості та рівня задоволення потреб отримувачів таких послуг; оптимізації мережі установ та закладів, що надають соціальні послуги; підвищення ефективності використання коштів та управління бюджетними видатками на соціальні послуги; впровадження стандартів якості соціальних послуг; забезпечення контролю за якістю соціальних послуг на підставі впровадження державних стандартів та забезпечення контролю за їх дотриманням; введення ринкових механізмів у функціонування системи соціальних послуг та запровадження механізму соціального замовлення соціальних послуг недержавним інституціям, які визнаються як рівні суб'єкти надання соціальних послуг [3].

Досвід країн, які пройшли аналогічний нашому етапу у своєму розвитку (Угорщина, Польща, Чехія, Словаччина та ін.), свідчить, що держава, яка не в змозі належним чином фінансувати соціальну сферу, має рішуче ставати на шлях реформування своєї соціальної політики за трьома основними напрямками: максимальне звільнення держави від функцій безпосереднього надання громадянам соціальних послуг з перекладанням цих обов'язків на некомерційні структури суспільства, як це має місце у розвинених країнах світу; формування ринку соціальних послуг з реальною конкуренцією їх виробників, внаслідок чого, підвищується якість і знижуються витрати на виробництво соціальних послуг (це забезпечує більш економне використання тих мізерних коштів, які держава в змозі виділити на соціальні потреби. У цих умовах завдання держави – зробити так, щоб некомерційним і комерційним структурам було вигідно вкладати свої ресурси в соціальну сферу, як фінансові, так і матеріальні, фізичні, інтелектуальні та інші ресурси); впровадження комплексної системи соціального замовлення (така форма взаємодії держави з некомерційними організаціями в сучасних умовах поширена в усіх цивілізованих країнах).

В Україні до 2010 р., відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України „Про утворення Державної соціальної служби для сім'ї, дітей та молоді” (27.08.2004 р., № 1125), функція управління з питань організації соціальної роботи із сім'ями, дітьми та молоддю та надання соціальних послуг була покладена на Державну соціальну службу сім'ї, дітей та молоді, як на урядовий орган влади у складі Міністерства у справах сім'ї, молоді та спорту. А вже з грудня 2010 р. за Указом Президента України „Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади”, відповідно до якого Кабінетом Міністрів України була прийнята Постанова „Про ліквідацію урядових органів” (28.03.2011 р., № 346), цю

службу було ліквідовано, а її функції перейшли до Департаменту соціальних послуг Міністерства соціальної політики України.

Наразі в нашій державі відбуваються процеси погодження та доопрацювання необхідних нормативно-правових документів, які є базовими для роботи соціальних закладів Міністерства соціальної політики України. Так, у 2012 р. було прийнято Стратегію реформування системи надання соціальних послуг (08.08.2012 р., № 556-р), де зазначається, що у державі вже сформована розгалужена мережа установ та закладів комунальної власності, які надають соціальні послуги особам, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги.

Після цієї реформи соціальна мережа Міністерства соціальної політики складається із трьох видів закладів та установ, що надають соціальні послуги населенню та (або) здійснюють соціальне обслуговування, а саме: управління праці та соціального захисту населення (надають соціальну допомогу, субсидії, пільги, вирішують проблеми із працевлаштування); територіальні центри соціального обслуговування (здійснюють соціальне обслуговування та надання соціальних послуг громадянам, які перебувають у складних життєвих обставинах і потребують сторонньої допомоги, за місцем проживання, в умовах стаціонарного або тимчасового перебування) [6]; центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді (далі – ЦСССДМ) (надають соціальні послуги сім'ям, дітям та молоді, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги).

Організаційні та правові засади соціальної роботи із сім'ями, дітьми та молоддю визначені у Законі України № 2558-III від 21.06. 2001 „Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю”. У статті 3 цього закону зазначено, що суб'єктами соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю є: об'єднання громадян, благодійні, релігійні організації; юридичні та фізичні особи, які надають соціальні послуги сім'ям, дітям та молоді та волонтери; уповноважені державні органи, які здійснюють соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю; фахівці з соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю.

У п. 1 Загального положення про ЦСССДМ, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України (27.08.2004 р., № 1126), зазначено, що Центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді є спеціальним закладом, який забезпечує організацію та проведення соціальної роботи із соціально незахищеними категоріями сімей, дітей та молоді, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги у відповідній територіальній громаді. Цей пункт потребує перегляду, в залежності від того, яким чином у майбутньому, буде визначено остаточне підпорядкування ЦСССДМ, яке було порушено у зв'язку із ліквідацією Державної соціальної служби для сім'ї, дітей та молоді та якою буде їхня остаточна мережа.

Працівники мережі ЦСССДМ наділені різним статусом та повноваженнями. У 2012 р. З метою виконання соціальних ініціатив Президента України щодо модернізації роботи соціальних служб, підвищення їх ефективності та розширення охоплення соціальними послугами вразливих категорій населення та сімей було виділено фінансування на створення нових робочих місць для 12 тисяч працівників у центрах соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. Для оптимізації роботи було введено нову посаду «фахівець соціальної роботи». Така новація й призвела до появи різних за статусом та повноваженнями працівників ЦСССДМ.

Отже, наразі, одна категорія працівників цих служб – це *спеціалісти* центрів, які фінансуються із місцевого бюджету та є державними службовцями, а інша категорія працівників – це *фахівці із соціальної роботи*, без статусу державного службовця. У межах установленого фонду заробітної плати до штатного розпису ЦСССДМ можуть бути уведені, крім посад державних службовців, посади фахівців із соціальної роботи, на яких не поширюється чинність Закону України „Про службу в органах місцевого самоврядування”.

Після реорганізації ЦСССДМ було втрачено єдине для всіх областей України центральне підпорядкування і зараз його можна визначити як специфічне регіональне. Так, наприклад, у деяких випадках ЦСССДМ відійшли під управління служб у справах дітей (Київська область), у деяких – залишилися під управлінням сім'ї, молоді та спорту (м. Київ). У випадку, якщо у майбутньому, центри соціальних служб все-таки перейдуть у підпорядкування до управлінь праці та соціального захисту, то їхній статус зміниться від спеціального на комунальний спеціалізований заклад чи на структурний підрозділ місцевого органу виконавчої влади з відповідними повноваженнями.

Щодо робочого навантаження, то спеціаліст ЦСССДМ (який фінансується за рахунок державного бюджету та має статус державного службовця) може одночасно здійснювати соціальний супровід не більше 10 сімей, які опинилися у складних життєвих обставинах, далі – СЖО). Однак, на практиці, він надає ще й інші соціальні послуги різним групам населення в СЖО. Кількість таких послуг чи осіб, яким надано послуги, нормативно не регламентується. Навантаження на фахівців із соціальної роботи (які фінансуються за рахунок державної субвенції) формується відповідно до Типової структури і штатів ЦСССДМ. Посади фахівця із соціальної роботи з розрахунку слід вводити за принципом: 1 фахівець для роботи у сільській місцевості з населенням до 1500 осіб та 1 фахівець на 3000 осіб міського населення.

У загальному положенні про ЦСССДМ згідно Постанови Кабінету Міністрів України „Про заходи щодо вдосконалення соціальної роботи із сім'ями, дітьми та молоддю” (27.08.2004 р., № 1126) зазначено, що одним із основних завдань районного, міського, районного, міського, районного у містах, селищного та сільського центру є: участь у

виконанні загальнодержавних та інших соціальних програм шляхом проведення соціальної роботи із сім'ями, дітьми та молоддю, зокрема забезпечення соціального обслуговування, соціального супроводу та патронажу, соціальної профілактики і реабілітації, соціальної та психологічної адаптації. Однак, ЦСССДМ найчастіше надають послуги із соціального супроводу сім'ям в СЖО та соціальним групам з числа: осіб з інвалідністю (які проживають у сім'ях); особам, звільненим з місць позбавлення волі; особам із залежністю від психоактивних речовин; особам з ВІЛ-позитивним статусом та хворим на СНІД; випускникам інтернатних закладів. Хоча за потреби, кількість соціальних груп може змінюватися із врахуванням специфіки регіону та запиту громади адміністративно-територіальної одиниці.

Відповідно до частини третьої статті 7 Закону України „Про соціальні послуги” та у зв'язку з реформуванням сфери надання соціальних послуг Міністерством соціальної політики у 2012 р. був затверджений новий перелік соціальних послуг для осіб в СЖО [5]. Його поповнили послуги по догляду, підтриманому проживанню, паліативному / хоспісному догляду, послуги з влаштування до сімейних форм виховання, медіацію, представництво інтересів та соціальний супровід/патронаж. Тобто відбулося суттєве розширення ринку соціальних послуг.

2012 р. в Україні розпочато поступове реформування законодавства у соціальній сфері, гармонізацію та уніфікацію нормативних актів; узгоджуються термінологічні розходження та визначаються єдині принципи надання соціальних послуг. Внесення змін до Законів України „Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії”, „Про соціальні послуги”, прийняття Закону України „Про громадські об'єднання” (22.03.2012 р.) створили підґрунтя для підвищення ефективності соціального обслуговування населення, надавши змогу:

- перейти від вузького розуміння соціальних послуг як діяльності закладів соціального обслуговування (перш за все, стаціонарних), до їх ширшого визначення як комплексу заходів щодо надання допомоги особам, окремим соціальним групам, які перебувають у СЖО і не можуть самотійно їх подолати [5];

- розширити визначення СЖО (обставини, спричинені інвалідністю, віком, станом здоров'я, соціальним становищем, життєвими звичками і способом життя, внаслідок яких особа частково або повністю не має (не набула або втратила) здатності чи можливості самотійно піклуватися про особисте (сімейне) життя та брати участь у суспільному житті), а отже і перелік груп, які мають право отримати соціальні послуги;

- запровадити інститут стандартизації соціальних послуг та законодавчо закріпити поняття показників якості соціальних послуг як основи для їх стандартизації;

– визначати потреби громади у соціальних послугах, їх видах та обсягах, та надавати послуги на підставі цих потреб, а не виходячи з інституційної спроможності місцевих закладів соціального обслуговування.

Також варто звернути увагу на питання соціальних реформ в Україні щодо соціального замовлення, як механізму фінансування діяльності громадських об'єднань у вирішенні соціальних проблем місцевих громад. Характерною особливістю механізму соціального замовлення є те, що його виконавцями є некомерційні, у першу чергу громадські та благодійні організації, органи самоорганізації населення, створення і діяльність яких регламентовано Законами України „Про громадські об'єднання”, „Про благодійну діяльність та благодійні організації”, „Про молодіжні та дитячі громадські організації”, „Про органи самоорганізації населення” та ін.

Усі ці організації мають статус неприбуткових, тобто таких, де усі доходи витрачаються на вирішення статутних завдань і соціальних проблем. Отже, головним принципом соціального замовлення є принцип переважного витрачання бюджетних та не бюджетних ресурсів, призначених для соціальних потреб, не на утримання бюджетних закладів і установ, а на фінансування безпосередньо соціальних послуг через цільові соціальні програми. Це робить соціальне замовлення одним із самих економних шляхів витрачання коштів на розв'язання соціальних проблем суспільства. Цьому сприяє не тільки чітко розроблена фінансово-договірна, а й організаційно-процедурна складова механізму соціального замовлення.

У 2012 р. до Закону України „Про соціальні послуги” було внесено визначення терміну „соціальне замовлення” та вказано, що це засіб регулювання діяльності у сфері надання соціальних послуг шляхом залучення на договірній основі суб'єктів господарювання для задоволення потреб у соціальних послугах, визначених місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування. Це вказує на позитивну тенденцію у розвитку реформи соціальних послуг в Україні. Щодо отримання бюджетних коштів на надання соціальних послуг, то для громадських об'єднань вся процедура отримання має проходити на конкурсній основі, правила якої визначені відповідною Постановою Кабінету Міністрів України від „Про затвердження Правил організації та проведення конкурсу на залучення бюджетних коштів для надання соціальних послуг” (29.04.2004 р., № 559). Однак, виділення бюджетних коштів на цю діяльність є, як правило, незначними і тому суттєво на розширення ринку соціальних послуг із залученням громадськими об'єднаннями не впливають.

Із метою якісного надання соціальних послуг було затверджено Порядок розроблення державного стандарту надання соціальної послуги [4]. Цей Порядок спрямований на розробку державного стандарту для всіх видів соціальних послуг, що надаються різним соціальним групам,

для забезпечення гарантованого державою обсягу соціальної послуги, оцінки їх якості та ефективності. Важливо зазначити, що нормативний документ можна застосовувати для: організації надання соціальних послуг; оцінки, моніторингу, контролю за якістю соціальної послуги та визначення тарифу платної соціальної послуги. Тобто, цим документом можуть скористатися також ЦСССДМ та неурядових організацій, які працюють на ринку соціальних послуг.

Для впорядкування ринку надання соціальних послуг необхідно розробити Порядок встановлення диференційованої плати за надання соціальних послуг залежно від доходу осіб, які отримують такі послуги, та подати відповідний проект нормативно-правового акта на розгляд Кабінету Міністрів України з врахуванням реформування ЦСССДМ та розширення суб'єктів надання соціальних послуг (в тому числі й громадських об'єднань). Необхідно зазначити, що за сприяння ПРООН підготовлено проект Методичних рекомендацій щодо розрахунку вартості соціальних послуг, що надаються за рахунок бюджетних коштів, наразі вони перебувають на розгляді у Міністерстві соціальної політики.

Перспективним напрямом подальших досліджень є вивчення та оцінка можливостей впровадження елементів зарубіжного досвіду, передової практики застосування механізму соціального замовлення, прийнятних для запровадження в сферу соціальних послуг в Україні.

Список використаної літератури

1. Законодавчо-нормативна база соціальних послуг у Франції та Європейському Союзі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eu.prostir.ua/data?t=2&q=258452> **2. Ільчук Л. І., Кривобок Ю. В.** Сучасні підходи щодо розуміння змісту категорії «соціальні послуги» та її інтерпретації. – 2013. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://cpsr.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=291:-l-r-&catid=46:2013-04-04-06-31-05&Itemid=53 **3. Кулачок Л. В.** Надання соціальних послуг в Україні: реалії та перспективи // Право і безпека. – 2006. – Т.5. - № 3. – С. 125-128. **4. Наказ** Міністерства соціальної політики «Про порядок розроблення державного стандарту соціальної послуги» від 16.05.2012 р. №282 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/z0876-12 **5. Наказ** Міністерства соціальної політики України «Про затвердження Переліку соціальних послуг, що надаються особам, які перебувають у складних життєвих обставинах і не можуть їх самостійно подолати» від 03.09.2012 № 537 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1614-12> **6. Постанова** КМУ «Деякі питання діяльності територіальних центрів соціального обслуговування (надання соціальних послуг)» від 29.12.2009 р. № 1417 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1417-2009-%D0%BF>

Лях Т. Л. Реформи з надання соціальних послуг в Україні

У 2012 р. розпочато поступову зміну соціального законодавства, гармонізацію та уніфікацію нормативних актів; узгоджуються термінологічні розходження та визначаються єдині принципи надання соціальних послуг. Внесення змін до деяких законів України створили підґрунтя для підвищення ефективності соціального обслуговування населення, надавши змогу: перейти від вузького розуміння соціальних послуг як діяльності закладів соціального обслуговування (перш за все, стаціонарних), до їх ширшого визначення як комплексу заходів щодо надання допомоги особам, окремим соціальним групам, які перебувають у складних життєвих обставинах і не можуть самостійно їх подолати; розширити визначення складних життєвих обставин, а отже і перелік груп, які мають право отримати соціальні послуги; запровадити інститут стандартизації соціальних послуг та законодавчо закріпити поняття показників якості соціальних послуг як основи для їх стандартизації; визначати потреби громади у соціальних послугах, їх видах та обсягах, та надавати послуги на підставі цих потреб. У запропонованій статті автор розглядає сучасні тенденції у організації соціальної роботи із сім'ями, дітьми та молоддю та надання соціальних послуг в Україні, актуалізує питання соціального замовлення.

Ключові слова: соціальний працівник, соціальна робота, фахівець з соціальної роботи, соціальні послуги, соціальне замовлення.

Лях Т. Л. Реформы по предоставлению социальных услуг в Украине

В Украине 2012 г. начато постепенное изменение законодательства, гармонизация и унификация нормативных актов; согласуются терминологические различия и определяются единые принципы предоставления социальных услуг. Внесение изменений в некоторые законы Украины стали основой для повышения эффективности социального обслуживания населения, предоставив возможность: перейти от узкого понимания социальных услуг как деятельности учреждений социального обслуживания (прежде всего, стационарных), к их более широкого определения как комплекса мероприятий по оказанию помощи лицам, отдельным социальным группам, которые находятся в сложных жизненных обстоятельствах и не могут самостоятельно их преодолеть; расширить определение сложных жизненных обстоятельств, а следовательно и перечень групп, которые имеют право получить социальные услуги; ввести институт стандартизации социальных услуг и законодательно закрепить понятие показателей качества социальных услуг как основы для их стандартизации, определять потребности общества в социальных услугах, их видах и объемах, и предоставлять услуги на основании этих потребностей. В предлагаемой статье автор рассматривает современные тенденции в организации социальной работы с семьями, детьми и

молодежью; рассматривает и предоставления социальных услуг в Украине, актуализирует вопрос социального заказа.

Ключевые слова: социальный работник, социальная работа, специалист по социальной работе, социальные услуги, социальный заказ.

Lyakh T. L. Reforms of Social Services in Ukraine

In 2012 Ukraine introduced a series of changes into social legislation with aim to harmonize and unify legislation acts, consistent terminology differences and identify common principles of provision of social services. Amendments to several Laws of Ukraine created a basis for improving the efficiency of social services by providing an opportunities to the following:

- to wider understanding of social services from activities of social service institutions (primarily residential) to social work as a wider package of measures to assist specific social group which are in crisis situation and are not able to overcome them;
- to expand the definition of difficult life circumstances, and therefore the list of groups eligible to receive social services;
- introduce standardization of social services, and to legislate the concept of quality indicators as the basis for standardization of social services;
- to determine community needs for social services, their types and volumes, and provide needs-based social services.

In the proposed article the author examines the current trends in the management of social work with families, children and youth in the system of social services in Ukraine, the essence of social order.

Key words: social worker, social work, specialist in social work, social services, social order.

Стаття надійшла до редакції 01.02.2014 р.

Прийнято до друку 28.02.2014 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Ваховський Л. Ц.

УДК 37.013.42:303.1:347.63-058.855

Л. Б. Махоткіна

ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОГО БАТЬКІВСТВА В УКРАЇНІ

Народження та виховання дітей, батьківство є чи не найголовнішою життєвою місією, соціальною функцією кожної дорослої людини. Особливості батьківства впливають на якість наступних поколінь, сприяють особистому щастю кожної людини. В умовах трансформації усіх сфер суспільного життя одночасно відбуваються зміни і в функціонуванні сім'ї як важливого соціального інституту, де